

Законодавець встановлює межі розсуду у таких формулюваннях: «може», «має право», «при необхідності». Але і в цих формулюваннях, які передбачають вибір в межах визначених законом варіантів поведінки, як правило, закріплюються умови прийняття цього рішення (наприклад, якщо суд встановить, що застава у зазначених межах не здатна забезпечити виконання особою покладених на неї обов'язків).

Але у більшості випадків межі суддівського розсуду не прямо закріплені у кримінальному процесуальному законодавстві, а випливають із загальних засад кримінального провадження чи його завдань. Окрім цього, при прийнятті рішення на підставі дискреційних повноважень, слід враховувати і моральні норми, правила доцільності та добросовісності.

Отже, побудова правової держави передбачає необхідність прийняття судового рішення з дотримання принципів законності, верховенства права, справедливості та зважати на вплив цього рішення на долі людей. Це обумовлює необхідність розробки системи гарантій належного застосування судової дискреції шляхом прийняття якісного, чіткого та зрозумілого законодавства, що дозволить корупційні ризики знизити до мінімуму, а внутрішнє переконання судді буде характеризуватися не як свавілля чи зловживання правом, а як судова дискреція.

Список використаних джерел

1. Науковий висновок щодо меж дискреційного повноваження суб'єкта владних повноважень та судового контролю за його реалізацією // Судова влада України. иКБ: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/naukovi_visnovki/nauk_visnovok_01_03_2018.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України // Верховна Рада України. иКБ: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/4651-17>.

Бондюк Андрій Федорович, начальник
управління кадрового
забезпечення Головного управління
Національної поліції в Івано-Франківській
області, кандидат юридичних наук

МІЖНАРОДНІ ЗАСАДИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Одним з пріоритетних напрямків сучасного міжнародного співробітництва, поряд з боротьбою з тероризмом, є протидія корупції. У зв'язку з цим особливу значимість має трансформація і гармонізація національних законодавств з урахуванням міжнародної складової. За даними досліджень Європейського парламенту, відсутність в масштабах Європейського Союзу узгоджених дій у боротьбі з організованою злочинністю і корупцією обходиться Європейському Союзу в 71 млрд євро в рік [1].

Важко переоцінити значимість міжнародного досвіду у запобіганні корупційній злочинності. Вивчаючи зміст правової сфери запобігання і протидії корупції, яка визначає елементи антикорупційної діяльності, варто вказати на норми міжнародного права, які формують зовнішні актуальні критерії розвитку системи запобігання і протидії корупційним проявам. Зокрема, засади (принципи) міжнародного права характеризуються як імперативні, основоположні, універсальні норми міжнародного права, що забезпечують головні інтереси людства. Засади запобігання і протидії корупції лежать в основі антикорупційної стратегії, тому аналіз передового міжнародного досвіду у боротьбі з корупцією дозволяє визначити найбільш результативні міжнародні принципи протидії корупції.

Одними з пріоритетних заходів з формування та реалізації антикорупційної політики України є вдосконалення правового регулювання питань запобігання та протидії корупції, формування в суспільстві нетерпимого ставлення до корупції в усіх сферах суспільного життя та у приватному секторі, посилення інституційної спроможності державних органів, повноваження яких спрямовані на подолання корупції. Діяльність із запобігання і протидії корупції ґрунтується на засадах верховенства права та законності, комплексного здійснення правових, інформаційних заходів і пріоритетності запобіжних заходів, особливо невідворотності відповідальності за вчинення корупційних правопорушень відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Аналіз передового міжнародного досвіду у боротьбі з корупцією засвідчує ефективність реалізації таких міжнародних антикорупційних засад, як належного управління державними справами й державним майном, правопорядку, непідкупності, чесності, прозорості та відповідальності, обмеження імунітету від притягнення до відповідальності за корупцію, гарантування визнання національної та міжнародної кримінальної (злочинної) корупції, попередження корупції, автономності, незалежності і свободи осіб, відповідальних за притягнення до відповідальності за корупційні діяння. Примітний зарубіжний підхід до переліку діянь, які кваліфікуються як корупційні злочини. Так, у Франції, США, Кореї, Сінгапурі він максимально розширений, фактично немає імунітетів, що практично унеможливило уникнути відповідальності за корупційні правопорушення. Насамперед слід відзначити, що президент країни також є суб'єктом, на якого може бути покладена юридична відповідальність за корупцію, забезпечу'ться прозорість державного управління, захист інформаторів [2; 3]. У Грузії, незважаючи на специфіку національного менталітету, вдалося сформувати національне неприйняття корупції [4]. У той же час, спроба боротьби з корупцією в Китаї за допомогою диктатури і репресій засвідчила свою неспроможність, так як спрямована на боротьбу з корупціонерами, а не на боротьбу з корупцією як явищем [5].

Особливу роль тут зіграло розширення застосування конфіскації майна, а при недостатності або відсутності у винної особи майна і грошових коштів введена можливість конфіскації у заарештованого

«іншого особистого майна». Послідовна реалізація у вітчизняному законодавстві принципів криміналізації корупційних діянь та обмеження імунітету від притягнення до відповідальності за корупцію показали ефективність їх застосування.

У конвенціях ООН «Проти корупції» та «Про транснаціональну організовану злочинність» конфіскація є одним з ефективних засобів боротьби з корупцією. Окрім України, конфіскація, як міра кримінального покарання, існує в Казахстані, Білорусії, Болгарії, Данії, В'єтнамі, Конго, КНДР, Кубі, Кот-д'Івуарі, Латвії, Мадагаскарі, Мавританії, Судані, Монголії, Того, Таджикистані, Ефіопії. Показовим є досвід його реалізації у Франції, Китаї, КНДР, США. У нашій країні конфіскація майна, як вид кримінального покарання, має також широко використовуватись як особливий превентивний захід, що впливає на основний стимул вчинення корупційних кримінальних правопорушень, передбачивши в ряді виняткових випадків можливість застосування конфіскації майна не тільки підозрюваного (обвинуваченого), а й, наприклад, переданого цією особою у володіння членам сім'ї, особам, які спільно з нею проживають та іншим особам, в тому числі прибутку або інших вигод, отриманих від доходів в результаті вчиненого кримінального правопорушення.

Таким чином, можна говорити про наявність конкурентної та альтернативної міжнародної системи антикорупційних механізмів, яка дозволяє зацікавленим учасникам-країнам або організаціям впроваджувати окремі, вироблені міжнародною спільнотою механізми боротьби з корупцією. Продумана кореляція і гармонізація міжнародних і вітчизняних засад запобігання і протидії корупції є запорукою ефективної боротьби з корупційними проявами, дає надію на можливість перспективної мінімізації таких протиправних діянь.

Список використаних джерел

1. Maurice E. 23 March 2016. Corruption costs EU €71bn a year. EU Observer. URL: <https://euobserver.com>. (Date of the application 22.11.2019).
2. Сиротин А. Опыт борьбы с коррупцией в Сингапуре: лечение «заразной жадности». URL: <http://protivcorr.org/2012/08/01/opit-borbi-s-korrupcieyv-singapore>. (Дата обращения 22.11.2019).
3. Schultz D., Harutyunyan K. Combating corruption: The development of whistleblowing laws in the United States, Europe and Armenia. *International Comparative Jurisprudence*. Vol. 1. Issue 2. 2015. P. 87-97.
4. Иванов А.А. Антикоррупционная политика и правовое регулирование противодействия коррупции в Грузии. *Право и современные государства*. 2013. № 4. С. 53-59.
5. Отчет по анализу лучших практик международного опыта в сфере борьбы с коррупцией. 2009. URL: <http://www.akimvko.gov.kz/rn/right>. (Дата обращения 22.11.2019).